

Virve
Sammalkorpi

METSÄN KESKELLÄ MAJA

Metsän keskellä maja

Virve Sammalkorpi

Metsän keskellä maja

SAGA Egmont

Metsän keskellä maja

Cover image: Shutterstock

Copyright ©2003, 2023 Virve Sammalkorpi and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727141091

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13.4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Isoäidin kummitustarinoiden joukossa tytöillä oli suosikkinsa. Se kuului näin:

Talon vanhin poika oli vihdoin ja viimein päässyt naimisiin. Poika palvoi nuorikkoaan eikä antanut tämän edes puhua muille miehille. Häitä juhlittiin komeasti. Hääyönä sulhanen heräsi ja huomasi morsiamen kadonneen viereltään. Hän tuli levottomaksi, nousi vuoteesta ja meni ulos. Kuin sattumalta hän päätyi järven rantaan ja näki vastaviihityn vaimonsa toisen miehen syleilyssä. Mustasukkaisuuden sokaisemana hän nappasi aitaan vasten jätetyn viikatteen ja juoksi sivaltaamaan vieraalta kaulan. Morsian heittäytyi itkien verta vuotavan miehen päälle, ja vimmastunut sulhanen iski häneltäkin kaulan poikki.

Verityönsä jälkeen sulhanen meni vuoteeseen ja nukkui sikeästi aamuun saakka. Aamun valjetessa hän heräsi siihen, että talossa itkettiin ja poruttiin. Morsian ja hänen yömyöhällä taloon ehtinyt veljensä oli löydetty surmattuina järven rannalta. Talosta taloon lähetettiin sana ja surmatyön tekijää lähdettiin joukolla etsimään. Kylällä ei kuitenkaan ollut näkynyt ulkopuolisia, ja kulkijan arveltiin karistaneen kylän tomut jaloistaan yön aikana. Sulhasta pidettiin kovan kohtalon leskimiehenä ja häntä säälittiin yleisesti.

Niihin aikoihin oli tavallista, että leskimies pyrki mahdollisimman pian uudestaan naimisiin, ja niin kertomuksemme mieskin ryhtyi riiaamaan naapurin sievää tytärtä ja teki kuin tekikin tästä nuoren emännän isänsä taloon. Kun uusi nuorikko oli hääyönä nukahtanut, sulho heräsi siihen, että hänen peittoaan kohotettiin ja hänen viereensä painauduttiin. Hänen kuumottavia kasvojaan siliteltiin viilein käsin ja kylmät jalat painautuivat hänen jalkojaan vasten. Helisevä naisennauru kaikui sulhasen korvissa. Hän yritti katsoa, kuka hänen viereensä oli tullut, mutta ei nähnyt ketään. Mies

herätti kiireesti uuden vaimonsa ja kysyi, näkikö tämä vuoteessa jonkun. Vaimo sanoi, että vuoteessa olivat vain he kaksi. Seuraavana aamuna he päättelivät näyn johtuneen kovasta auringonpaisteesta ja pitkistä päivistä, joita mies oli pellolla tehnyt, ja sopivat, ettei asiaa sen koommin otettaisi puheeksi.

Mutta näkymätön nainen palasi miehen vuoteeseen yö toisensa perään. Kun tätä oli jatkunut muutaman viikon, uusi vaimo oli vakuuttunut, että mies oli heikkomielinen ja pyysi isäänsä hakemaan hänet takaisin kotiin. Naisen lähdettyä mies sai näkymättömän naisen alituiseksi seuralaisekseen. Tätä jatkui viikosta, kuukaudesta toiseen, kunnes mies ei kestänyt enää. Eräänä yönä hän heräsi taas siihen, että näkymätön nainen paneutui makuulle hänen viereensä eikä lähtenyt, vaikka mies teki kaikki taiat, jotka kylän akat olivat hänelle opettaneet. Mies nousi vuoteesta ja juoksi ulos naisen seuratessa häntä nauraen.

Seuraavana aamuna miehen hengetön ruumis löydettiin juuri samasta paikasta, jossa tuntematon kulkija oli tappanut hänen ensimmäisen nuorikkonsa ja tämän veljen.

– Isoäiti, onko kummituksia olemassa?

– Ei, tytöt. Kummitukset elävät ihmisen omassa mielessä.

I

1

He lähettävät miehet matkaan varhain aamulla.

Yöllä on satanut. Laituri on liukas, samoin veneen pohja. Joki on peittynyt tiheään sumuun, jota pilvien takaa kalpeana kiekkona näkyvä aurinko ei saa haihdutettua. Edith kietoo villatakin tiukemmin yöpukunsa päälle. Susannekin näyttää palelevan. Miehiä kylmyys ei tunnu häiritsevän. He pakkaavat veneeseen vapoja, uistimia, kahluusaappaita, yöpymisvälineitä ja laatikollisen punaviiniä vaihtaen välillä muutaman sanan retkeä koskevista yksityiskohdista. He ovat aikeissa kiertää Kiettareen ja pystyttää viikonloppuleirin Kokemäenjoen varrelle kalastaakseen Kyttälänkoskesta päivisin haukea ja iltaisin kuhaa, jotta pikkusikareiden ja kaupunkilaiselämän veltostuttama Hugo saisi esimakua suomalaisesta eräelämästä. Ranskalaismies on muuttamassa vaimonsa Susannen ja pikkuisen Arvon kanssa syksyllä Suomeen.

Kun he ovat valmiita lähtemään, Veikko kietoo kätensä Edithin ympärille.

- Pärjääthän?
- Tietenkin pärjään.
- Laittakaa ovi yöksi lukkoon.
- Laitetaan. Vaikka tuskin tänne kukaan eksyy.
- Tuskin.

He seisovat laiturilla pitkään vielä senkin jälkeen, kun miehet ovat kadonneet veneineen sumuun. Susanne palaa sisälle ensimmäiseksi. Hän haluaa olla paikalla, kun Arvo herää. Poika säikähtäisi, jos huomaisi jääneensä yksin torppaan. Se on vanhoine talonpoikaishuonekaluineen ja tummine hirsiseinineen hänestä pelottava. Aamuvarhaisella joki on hiljainen, eikä Edithinkään tee mieli jäädä tuijottelemaan yksinään veden virtaamista. Hän lähtee pian Susannen perään. Kiivetessään sankan puuston peittämää rinnettä kohti rakennusta, jonka ikkunoista vain yhdessä palaa valo, hän suunnittelee tulevaisuuttaan Putkinotkossa. Hänellä on paljon ajatuksia. Hän tietää mitä tahtoo. Onnellisen elämän tietenkin, mutta myös täydellisen puutarhan, kuten Veikolla on häntä tapana kiusoitella. He ovat jo aloittaneet raivaamaan pihaa, jonka koiranputket ja puolilahot ruusupensaat ovat vallanneet, mutta ovat saaneet vasta tehtyä kukkivan ryteikön keskelle aukion, jossa heillä on pieni pöytä ja neljä vanhaa puutuolia. Edith haaveilee kunnon ruokailuryhmästä pellavaisen päivävarjon alla ja juoksevasta vedestä keittiöön ja saunaan, mutta sellaisiin heillä ei vielä ole varaa. Vielä, hän sanoo, sillä siihen ikään mennessä hän ei ole törmännyt ongelmaan, joka ei olisi ollut jotenkin ratkaistavissa. Kaikki tapahtuu aikanaan. Hän pysähtyy katsomaan juhannusruusua, joka kukkii urheasti pitkän ruohon ja rikkaruohojen keskellä ja kumartuu sitten poimimaan maasta Arvon pikkuauton. Poika levittelee lelujaan minne sattuu.

Noustessaan ylös hän näkee kuistin nurkassa kyhjäyttävän hahmon ja säpsähtää.

– Susanne?

Hahmo ei liikahtakaan. Edith ei saa selvää, mitä hän on kuistin hämärässä nurkassa näkevinään.

Susannen pyöreä hahmo ilmestyy keittiön oviaukkoon. Hän syö muhkeaa juustoleipää. Susannelle maistuu ruoka.

Edith naurahtaa huojentuneena.

– Pyyhe, hän sanoo, – tuolla tuolin selkänojalla.

– Taidat olla vähän säikkynä.

Edithin on pakko myöntää, että paikka tekee hänet hermostuneeksi. On niin hiljaista. Kirkkaassa auringonpaisteessa, kun linnut laulavat ja oravat juoksentelevat aitan ja kellarin katoilla, Putkinotko on huoleton paikka, mutta pilvinen sää ja miesten lohdullisen läsnäolon puuttuminen saavat Edithin mielen apeaksi.

Susanne pyytää, melkein kommentaa, Edithin aamupalalle. Hän ei ota edes huomioon mahdollisuutta, ettei Edithille maistu aamuisin ruoka. Kupillinen kahvia riittää. Ennen Susanne oli ollut se, joka oli totellut Edithiä, isosiskoaan. Nyt äitiyden mukanaan tuoma auktoriteetti on hänen puolellaan, ja hän tuntuu ajattelevan, että koska ruoka tyyntyyttää kiukkuisen pikkulapsen, sillä on sama vaikutus aikuiseenkin.

– Syö ensiksi, hän sanoo. – Sitten ryhdytään hommiin.

Edith on päättänyt raivata viikonloppuna koko pihan ja Susanne on innostunut auttamaan. Hänelle pihatytöt ovat nostalgiaa, muistoja lapsuudesta. Hän kysyy, muistaako Edith, kuinka isä oli niittänyt pihasta pitkää heinää viikatteella ja heidän tehtävänsä oli haravoida niitetty heinä nipuiksi. Totta kai Edith muistaa. He puhuvat lapsuudesta usein, koko perhe.

Edithin ystävä Mari sanoo, ettei ole kuullut kenelläkään olleen yhtä onnellista lapsuutta. Hän väittää Edithin eläneen Astrid Lindgren -todellisuudessa. Marin teoria on, että Edithistä on kasvatettu onnellinen ihminen. Tuota teflonpintaa ei mikään raapaise, hän sanoo. Hänen sanansa saavat Edithin koputtamaan puuta.

Lounasaikaan mennessä he ovat saaneet tehtyä tilaa kahdelle kukkivalle juhannusruusulle ja löytäneet rikkaruohojen keskeltä vanhan kasvimaan. Pelto-orvokit kukkivat monivuotisten yrttien, rakuunan ja liperin, seassa. Arvo on ihastuksissaan kiviaidan vieressä kasvavista raparpereista ja mansikankukista, jotka lupaavat satoa myöhemmin kesällä. Susanne kertoo pojalle, että raparpereista saa mehua ja piirakoita, mansikoita voi napsia suuhunsa ihan sinällään. Susanne puhuu jatkuvasti ruuasta, eikä vain puhu; hän on Arvon synnyttyä tullut tanakaksi vyötäröltään. Hän on mukavuudenhaluinen pikkurouva. Kuvitteleeko hän tosiaan jaksavansa taas sairaanhoitajana Suomeen muutettuaan. Edith ajattelee, että Susanne elää pumpulissa. Hänellä on oikeus ajatella niin. Susanne on hänen pikkusiskonsa.

Sää on aamupäivän kuluessa kirkastunut ja keskipäivällä on jo kuuma. He päättävät keskeyttää työt siksi aikaa, kun Susanne valmistaa heille kevyen lounaan. Kun he sitten istuvat lautasineen pitkän ruohon keskellä, Edith ajattelee, että he ovat tehneet Veikon kanssa oikean päätöksen uskaltautuessaan ostamaan ränsistyneen torpan, jonka villiintynyt pihamaa pelotti tiehensä muut ostajat. Kimalaiset pörräävät siperianunikoissa, kurjenpolvissa ja kellarinkulmalla kukkivissa marjapensaissa. Käenpiika lentää sisään ja ulos vanhaan linnunpönttöön tekemästään pesästä, ja räystäiden alta pyrähtelevät kirjosiopot

hyönteisten perään. Max-kissaa hätistävät rastaat ovat poikkeuksellisesti hiljaa.

Susanne sanoo Edithiä onnekkaaksi. Kun Susanne ja Hugo muuttavat syksyllä Suomeen, heitä odottaa kolmen huoneen ja keittiön asunto Mannerheimintien varrella keskellä Helsinkiä. Paljon valoa yläpuolella, paljon melua alapuolella. Korkeat huoneet ja ruokailuhuoneeseen rakennettu takka eivät korvaa puuttuvaa puutarhaa ja talon takaa avautuvaa peltomaisemaa. Puiden oksat eivät naputa Mannerheimintiellä ikkunaan eikä tuuli nakkele käpyjä katolle. Edith tietää Susannen haaveilevan samasta luonnonrauhasta, joka sai heidän ranskalaissyntyisen äitinsä jäämään aikoinaan Suomeen. Äiti on opettanut heidät arvostamaan luonnon pieniä ihmeitä, oksan kärkeen jäätynyttä pisaraa, kuusen kyljessä kimaltavaa pihkamöykkyä, sammakonkutua sammalpedillä, jossa sulavettä on enää vain nimeksi. Sen sijaan isä, maalaismies, käski heidän katsoa taivasta, sen rantaa ja tunnustella tuulta: tuleeko hallaa, sadetta vai kirkasta auringonpaistetta.

Edith lupaa, että Susanne, Hugo ja Arvo voivat tulla Putkinotkoon aina kun mieli tekee. He saavat käydä seuraamassa, kuinka puut pudottavat lehtensä ja peittyvät lumeen herätäkseen taas keväällä, ja nauttimassa kevään ensimmäisistä toiveikkaista hetkistä. Hän tarkoittaa sitä kuitenkin vain osittain. Sillä hetkellä hän tuskin malttaa odottaa, että miehet palaisivat, ja Susanne, Hugo ja Arvo lähtisivät. Hän haluaa kipeästi päästä kertomaan Veikolle uutisen, jota hän on osannut epäillä jo jonkin aikaa ja joka vahvistui eilisäämuna. Hän tietää jo millaisessa tilanteessa paljastaisi salaisuutensa Veikolle: pieni pullo kuohuviiniä saunan terassilla, öljylampussa lepattava liekki. Hän pystyy kuvittelemaan Veikon iloksi

muuttuvan hämmästyksen. He istuisivat pitkään ulkona laskevan auringon valossa juttelemassa siitä, miten heidän elämänsä muuttuu ja millaisia suunnitelmia heidän on sen varalle tehtävä. Kun heitä olisi kolme, heidän pitäisi löytää uusi, isompi koti ja ostaa Edithille oma auto. Lapsen syntymään on vielä lähes yhdeksän kuukautta, mutta kaikki on mietittävä etukäteen. Siinä Edith on hyvä. Hän ei jätä mitään sattuman varaan. Silti Edithiä pelottaa. Kyseessä ei ole vain pieni lapsi ja siitä huolehtiminen, vaan koko hänen identiteettinsä, se millainen ihminen hän on. Hän ei erityisemmin arvosta työpaikkansa äitejä, jotka lepertelevät puhelimessa lapsilleen ja jättävät työnsä tekemättä äitiyteen vedoten. Häntä huolestuttaa myös se, kuinka hän selviytyisi kaikesta. Lapsi ei tulisi täyttämään tyhjää aukkoa hänen elämässään, niin kuin hän uskoo muiden ihmisten elämässä tapahtuneen, vaan kaiken olemassa olevan lisäksi, päälle, ekstravastuuksi tai bonukseksi, miten sen ottaa. Edithin arvomaailmassa vastuu ja bonus kulkevat käsi kädessä. Joka tapauksessa lapsi ei vähentäisi sitä, mitä heillä jo on. Näin hän on päättänyt, kun ei kerran voi järkeillä poiskaan alkukantaista tarvetta olla Veikon kanssa oikea perhe. Hän kuvittelee mielessään pienen pojan, jolla Veikon vantterra hahmo, ja pienen tytön, jolla on isänsä toiveikas luonto, ja kaikista peloistaan huolimatta hän uskoo heidän mahdollisuuksiinsa olla yhdessä onnellisia. Mikään ei voisi sitä estää.

– Katso, Susanne sanoo. Hänen kämmenellään on poimulehti, jonka sydämessä kiiltelee yhä aamuinen kastehelmi.

– Arvo löysi sen.

– Setä sanoi, että keijut juovat siitä, sanoo Arvo. Hän katselee löytöään äitinsä ja tätinsä kiinnostuksesta ylen onnellisena.

– Mikä setä?

– Setä meni metsään, tuumii Arvo ja kyykistyy puuhastelemaan omiaan.

Susanne ja Edith hymyilevät toisilleen.

– Mielikuvituskaveri?

– Taitaa olla.

He ovat saaneet lounaasta voimia ja päättävät vielä tyhjentää kellarin. Se on täynnä perunalaatikoita, joiden pohjalla vanhat perunat ovat muuttuneet vuosien myötä tomuksi, ja mehupulloja, joihin kuolleet hyttyset ovat kasaantuneet harmaiksi hauraiksi kerrostumiksi. Ajansyömät puutasot he aikovat vaihtaa uusiin. Harjatessaan kellarin kiviseinistä hämähäkinverkkoja ja maalattialta hiirenpapanoita he suunnittelevat vihanneksille laatikot ja viinipulloille telineet. Susanne yllyttää Edithiä tekemään mehuja ja hyytelöitä. Hänen mielestään torpan pihaan pitää istuttaa omenapuita ja marjapensaita.

– Kaneliomenaa ja valkeaa kuulasta, hän sanoo tietäväisesti.

– Karviaista ja herukkaa.

– Mustaviinimarjoja.

– Mehumaija. Patenttipulloja.

– Entäpä hunajaa? Tekisikö mielesi tehdä hunajaa?

– Mehiläispönttöjä.

– Villikanervaa.

Näin heidän keskustelunsa sujuu. Niin se on aina sujunut. Huomaamattaan he saattavat vaihtaa kieltä, mutta jutustelu jatkuu keskeytyksettä. He ovat yhtä puheliaita kuin isänsä Arvo, jonka mukaan Hugon ja Susannen esikoinen on nimetty, mutta äiti Hélène on pitänyt huolen, että he pystyvät vaihtamaan ajatuksiaan yhtä luontevasti sekä isänsä että äitinsä kielellä. Muistellessaan lapsuuden lomia isovanhempien pienessä

kerrostaloasunnossa Dijonissa he käyttävät automaattisesti ranskaa. Muulla tavoin he eivät tunne voivansa saavuttaa niitä muistikuvia ja tunnelmia, joita heillä on kesä- ja talvilomistaan. Vuosi toisensa jälkeen heitä jaksaa huvittaa vanhusten piintynyt tapa vaihtaa sunnuntaisin ylleen parhaimpansa ja lähteä käsikoukkua päiväkävelyille.

– Muistatko, kuinka isoäidin rintaa koristi tummentunut rintaneula ja isoisän vanhuuttaan kiiltävän puvuntakin taskusta pilkisti puhdas nenäliina, kun he menivät leivoskahveille kahvilaan, jonka tilalle rakennettiin myöhemmin McDonalds?

– Ja nyt isoäiti voivottelee aina samaa asiaa. Voitteko kuvitella työt, kahvilanpitäjä Madame Bougouinilla ei ole enää muuta tekemistä kuin ruokkia puluja puistossa?

Iltapäivällä he panevat rantasaunan lämpiämään. Susannella on taas nälkä ja hän olettaa, että niin on Arvollakin. Poika näyttää täysin tyytyväiseltä. Hän on ottanut tehtäväkseen kerätä pikkukiviä terassille ja pudotella niitä lattialautojen välistä talon alle. Susanne aloittelee omelettia välipalaksi. Edith istahtaa kuistille selailemaan sisustuslehtiä. Hän muistelee jossain niistä nähneensä jutun ulkohuusseista. Huussi, pikkula, puucee, rakkaalla vessalla on monta nimeä. Jotkut ovat somistaneet pikkulan pitsiverhoin, toiset tapetoineet huussinsa aikakauslehden kuvilla, kolmannet keräävät vanhoja sanomalehtiä vessalukemiseksi. Edith näyttää juttua nauraen Susannelle.

– Kyllä teidän on saatava tänne kunnon vessa, tuumii Susanne. – Jos teillä on joskus vaikka lapsi, niin onhan se helpompaa.

Kuolemankauhua syksyisellä mökkiretkellä

Siskokset Edith ja Susanne päättävät viettää mökkiviikonlopun syrjäisellä torpalla Kokemäenjoen rannalla. Heidän miehensä Hugo ja Veikko lähtevät kalareissulle, ja pieni Arvo-poika jää siskosten kanssa mökille. Perjantaina torpalle saapuu kuitenkin kutsumaton vieras, ja painajaismainen viikonloppu alkaa. Kun pelot muuttuvat todeksi, perheensisäiset suhteet ja toimintakyky joutuvat koeteltaviksi. Voiko ihminen tuntea myötätuntoa vahingoittajaansa kohtaan, ja missä kulkee syyllisyyden ja syyttömyyden raja?

Virve Sammalkorven tiivistunnelmainen jännitysromaani *Metsän keskellä maja* oli ilmestyessään Runeberg-palkintoehdokkaana.

Virve Sammalkorpi (s. 1969) on suomalainen kirjailija, copywriter ja toimittaja. Hän on kirjoittanut 8 romaania ja koonnut useita antologioita.